

hteva ta načrt od 5. in 6. š. l. dvorazrednic s poldnevniim poukom, bi delalo čast že prvemu letniku na učiteljišču!

Le oglejmo si ga nekoliko podrobneje.

V združenem 3. in 4. š. l. jemljemo sklanjatev samostalnikov, seveda le deloma. V poštev pride edino le sklanjatev moških samostalnikov, eventualno še srednjih. Septembra meseca zahteva podrobni učni načrt prav vso sklanjatev z vsemi izjemami, z vsemi pritiklinami v srednjem spolu za 5. in 6. šolsko leto. Na teden pa imamo na razpolabo 2 (reci dve) poluri.

V oktobru pride na vrsto sestava samostalnikov s predlogi, analiza.

November ima glagole po pomenu; dovršni in nedovršni, prehajalni in neprehajalni, brezosebni. Nakloni. Sprega v pogojniku in želelniku. Zdaj pa računajmo nekotkol (Avtentično po načrtu).

1. pol ure splošno o glagolih po pomenu. Seveda vzorni stavki (Koncentracija).
2. pol ure. Ista snov. Natančnejše prehajalni in neprehajalni.
3. pol ure. Povratniki. Seveda ponovitev.
4. pol ure. Brezosebni glagoli in vsa ponovitev. Seveda praktično po berilu i. t. d. To se razume samo obsebi.
5. pol ure. Dovršniki in nedovršniki.
6. pol ure. Vsi nakloni.
7. pol ure. Sprega v pogojniku in želelniku.
8. pol ure. Isto. Ponovitev. Uporabe.

Vivat, crescat et floreat tak načrt, ki tako idealno izpolnjuje svojo nalogo! Kateri c. kr. nadzornik more taki razporedbi kaj očitati? To je priprava seveda po petih ali treh stopnjah, kakor zapovedujejo pri vsevednem okrajnem šolskem svetu.

S tem pa ni še zaključena vrsta!

V enem mesecu, in sicer v decembru, pride na vrsto zopet cel program novosti. Deležniki. Tvorina in trpna oblika. Besedne družine. Slovtvorje: Koren, deblo, obrazila. To je zopet dobesedno navedeno po originalu.

Naj mi pove kdo, po katerih navodilih je vendar to sestavljeno? Kam so šli humanisti, pietisti? Vse je izginilo. Ideje so se razgubile, in šola je glediški oder, saj drugega vendar ne more biti pod danimi okolščinami. Kak interes imej nedolžna mladina za te suhoparnosti? Špeciialno zadnje.

Še bi vam navajal podrobnosti o tem čudežu pedagoške ignorance (pardon za izraz!) — toda boljše je da pogledam še drugam. Čemu naj se mučijo otroci z vso klasifikacijo zavisnikov i dr. takimi neslanostmi. Saj je vendar ljudska šola praktična, naravna, svobodna vzgojevalnica človeškega uma in srca, pa niti telesa ne zanemarjaj. Šola podavaj otrokom nekaj trajnega za življenje. Je li to praktično, je li to trajno, porablivo v poznejšem življenju? Dvomim! Seveda porečejo slovničarji: »S temi pravili, s tem gradivom se uče otroci prav misliti, potem pride šele pravilni govor.«*) Tako? Zgledi, zgledi — ti so, pa ne sama teorija:

Učiteljev govor, njegova izreka, to je polje za vežbanje učenčevih zmožnosti!

Učitelj je živa slovnica, ki oživlja pouk, ga drži v naravnih mejah in mu kaže edino pravo pot s svojim čistim, blagodonečim izrazom brez slovniških kakor tudi logičkih napak.

To je ovira, ki ustavlja naravni tek izobraževanja. Le ena polura naj odpade zaradi praznika ali kaj podobnega, pa je zmešnjava še večja. Gradivo zastaja, in pedanti imajo snov

*) Taka sodba slovničarjev je pravilna in utemeljena! Uredn.

za kritikovanje. Prejšnji načrt je bil slab v vsakem oziru, toda novi mu dela saj v nekaterih delih čast, ker je nastal ponekod tako, da se je prejšnjemu le semtertja nekaj odščipnilo in določilo tja enakovredno krpo.

Prehajam k računstvu.

Urniki določa za 5. šol. leto na dvorazrednici s poldnevniim poukom v ponedeljek, sredo in soboto po eno uro računstva (tri po pol ure za neposredni, tri za posredni pouk, ker hodi 5. šol. l. skupno s 6. v šolo.) Isto je s 6. šol. letom.

Ob torkih je ena ura računstva skupna za oba oddelka.

Načrt za 5. šol. leto predpisuje štiri mesece za vse štiri računске operacije mnogoimenskih števil. To je že več kot dovolj pri uporabi Močnikovih računic. No to, ni posebno duhovito, saj lahko skoro vsa mnogoimenska števila pretvarjamo v desetinska in narobe, kar nam oživi pouk in olajša delo.

Zraven vseh operacij s celimi, desetinskimi in mnogoimenskimi števili pa prihaja vsa geometrija na vrsto skoro. Obseg in površina kvadrata, pravokotnika, poševnokotnih paralelogramov, trikotnikov, trapecev in trapezoidov, mnogokotnikov. Seveda mora učitelj vzeti o kvadratu, pravokotniku do trapeca vse že, v 4. š. l. čeprav tega ni v načrtu, ki začne kar s trapecom v 5. š. l. Logika, kaj ne? O telesih vzame učitelj nolens volens kocko, prizmo in piramido in to ločeno od 6. š. l. samostojno v treh pol urah, ki so mu na razpolago za neposredni pouk. Sicer lahko semtertja odščipne kaj od skupne ure ob torkih, toda le malo si pomaga s tem. (Dalje.)

O času šolskega pouka.

Tovariš Ignacij Šijanec prijavlja v »Domovini« pod gornjim naslovom članek, ki je aktualnega pomena zlasti sedaj, ko se pripravljamo na »Zavezino« zborovanje.

Tovariš Šijanec piše: V članku »Ljudska šola v zvezi s kmetijskim poukom«, ki ga je priobčil g. Michael Starkl v »Domovini« št. 53, so nekatere prav lepe misli, ki bi se dale izvesti v prid kmetijskemu pouku v ljudskih šolah. Prav pravi pisatelj, ko trdi, da manjka kmetu delavnih moči in da je temu kriv zdajšnji učni načrt, četudi deloma. Kar piše o odtujitvi otroka od poljedelskih del, oziroma pri deklicah od gospodinjskih, moramo, žal, pritrditi člankarju. Da bi se temu opomoglo, priporočal bi jaz tudi nekaj, kar bi znalo kmetijskemu stanu jako ugajati.

Uvedel bi se naj pri nas samo dopoldanski pouk. Šola naj bi se pričela zjutraj ob 7. uri in bi trajala do 11., oziroma do 12. ure. Na ta način bi otrok bil dopoldan v šoli, popoldan pa bi lahko opravljal doma lažja dela in s tem pomagal staršem. Delavnih moči nam manjka — zato smo primorani tudi otroke rabiti pri delu. S tem bi se pa otrok bolj priklopil domačim ljudem. Dobil bi večjo ljubezen do svoje rodne hiše in domačije in bi se, lahko rečemo, igraje privadil delu. Sedaj gre otrok itak že okolo 6. do 7. ure z doma. Hodi počasi, stoji tuintam in pohajkuje. Učitelji vemo, da oddaljenejši otroci navadno že po eno in več ur pred začetkom pouka pridejo v šolsko obližje in tam pohajkujejo. Ko se pouk začne, je otrok v šoli, in sicer navadno do 12. ure. Bližnji otrok leti opoldan domov, da v naglici zaužije nekaj malega ter hiti nazaj, hoteč se še nekoliko poigrati s svojimi tovariši, ki zaradi daljave ne morejo domov h kosilu. Taki, ki ne gredo opoldan zaradi daljave domov, pa od pol 12. ali od 12. do 1. ure v slabem vremenu razbijajo po šolskih pro-

storih ali pri lepem vremenu letajo, divjajo okolo šole in po vasi, pohajkujejo in se trgajo. Od 1. do 3. ure so zopet vsi v šoli. Nato gredo domov in pridejo šele proti večeru-domov; zakaj znano je, da otrok navadno še enkrat toliko časa porabi za hojo kot odrasel človek, če ne več, ker rad postoji, se s tovariši spotoma kje poigra itd. Otroka tedaj ni zjutraj od 6. do 5. ure zvečer doma. Na ta način se odtuji domači hiši. Tudi otrok, ki je bližje šole in gre opoldan domov, je doma le opoldan kakih 10 minut in hiti nazaj. Tudi tak otrok ni od 8. ure zjutraj do 1/4., doma, ker opoldanjih 10 minut ne moremo skoraj računati. To znaša na dan okroglo 8—12 ur.

Ako pa uvedemo samo dopoldanski pouk, bi šel otrok okrog 6. ure z doma, hitel bi v šolo, da ne zamudi, bil bi tam do 12. ure in bi zopet hitel domov, da pride še h kosilu prav. Potem bi otrok ostal doma. Rabil bi za pot v šolo, iz šole in bivanje v šoli na dan 5—7 ur in bi ves popoldan lahko ostal doma. To je razlike 3—5 ur na dan. In to je že nekaj. Sedaj je otrok povprečno 5 ur na dan v šoli, to je na teden $5 \times 5 = 25$, pri uvedbi samo dopoldanskega pouka bi pa ne bilo to treba v vseh razredih, ker bi tudi ob četrtkih bila šola.

Staršem bi bilo s tem veliko pomagano. Pomagano bi pa tudi bilo otrokom, ker bi lahko vsi opoldan, oziroma pol ali vsaj eno uro pozneje dobili toplo kosilce. Oddaljenejši ubožni otroci pa sedaj često niti kruha nimajo opoldne, ker ali ga ne nesejo z doma (dostikrat ga ni pri hiši), ali ga še pred šolo snedo.

Pri vseh slovenskih učiteljskih društvih se razgovarjajo ravno v tem času o takozvanem nerazdeljenem in razdeljenem času pouka. Nerazdeljen je samo dopoldanski pouk, trajajoč po 5 ur dopoldne. seveda s primernimi odmori — razdeljen pa oni, kakor je sedaj uveden, namreč tri ure dopoldne in dve uri popoldne. Kolikor sem do sedaj zvedel, so skoraj povsod za samo dopoldanski pouk.

Naša učiteljska organizacija „Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“, ki šteje skoraj vse slovenskoštajersko, kranjsko, primorsko učiteljstvo svojim članom, bo o tem vprašanju na svoji letošnji skupščini o Binkoštih v Šoštanji obširno razpravljala in, kolikor so nam znane razmere, se bo najbrž vse učiteljstvo izreklo za nerazdeljeni čas pouka.

Občine in krajni šolski sveti itd. pa naj tudi v tem oziru storijo potrebne korake, da se olajša kmetijskemu stanu šolski obisk, da se otroci ne odtujijo preveč domu in da se pridobi več delavnih moči našemu kmetu.

V naše šole nerazdeljen čas pouka, to je samo dopoldanski pouk vsaj čez poletje, če že ne vse leto!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za letošnjo glavno skupščino v Šoštanju so prijavila dalje sledeča društva:

XV. Učiteljsko društvo za konjiški okraj. 46. Gospodična Minka Bezljaj, učiteljica, Žiče; 47. Mirko Kožuh, učitelj, Konjice; 48. Anton Brumen, nadučitelj, Čadram. Namestniki: 8. Beno Serajnik, učitelj, Konjice; 9. Janko Časl, šol. vodja, Špitalič; 10. Josip Čuček, učitelj, Prihova.

XVI. Učiteljsko društvo za sežanski okraj. 49. Gospodična Cilka Katnikova, učiteljica, Nabrežina; 50. Anton Berginec, nadučitelj, Sežana; 51. Alojzij Hreščak, učitelj, Lokev; 52. Fran Vendramin, nadučitelj, Dutovlje; 53. Gospodična Balbina Eppichova, učiteljica, Lokev.

XVII. Šmarsko-rogaško učit. društvo. 54. Fran Frinc, učitelj, Šmarje; 55. Josip Purkart, naduč., Zibika; 56. Martin Sotošek, nadučitelj, Žetale; 57. Hinko Šumer, učitelj, Šmarje.

XVIII. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj. 58. Gospodična Ana Petrovčič, učiteljica, Smlednik; 59. gospodična Janja Miklavčič, učiteljica, Kranj; 60. Josip Križnar, nadučitelj, Št. Jurij; 61. Karel Mahkota, učitelj, Tržič; 62. Vilbald Rus, učitelj, Kranj.

XIX. Učiteljsko društvo za ptujski okraj. 63. Gospodična Micika Duller, učiteljica, Sv. Vid; 64. Anton Pesek, šol. vod., Naraple; 65. Pavel Flere, učitelj, Sv. Marka. 66. Fran Košir, učitelj, Ptuj.

XX. Savinsko učiteljsko društvo. 67. Anton Farčnik, nadučitelj, Polzela; 68. Fran Lorber, nadučitelj, Braslovče.

XXI. Šaleško učiteljsko društvo. 69. Gospodična Zorka Legat, učiteljica, Št. Ilj; 70. Josip Armič, učitelj, Velenje; 71. Ivan Koropec, učitelj, Šoštanj.

XXII. Učiteljsko društvo za goriški okraj. 72. Gospodična Amalija Jelšek, učiteljica, Dornberg; 73. Gospodična Franciška Krajnik, učiteljica, Kanal; 74. Ignacij Križman, nadučitelj, Dornberg. 75. Josip Poberaj, učitelj, Vrata; 76. Alojzij Urbančič, nadučitelj, Miren; 77. Viljem Tomažič, nadučitelj, Lokavec; 78. Jakob Rojc, učitelj, Gradišče.

XXIII. Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj. 79. Gospodična Ernesta Thaller, učiteljica, Ospe; 80. Miroslav Anžlovar, učitelj-voditelj, Boljunec; 81. Fran Waišel, nadučitelj, Hrušica; 82. Egidij Čeh, učitelj-voditelj, Slivje.

XXIV. Litijsko učiteljsko društvo. 83. Fran Kozjak, učitelj, Toplice; 84. Janko Levstik, šol. vodja, Zagorje; 85. Bernard Andoljšek, nadučitelj, Litija; 86. Fortunat Lužar, učitelj, Izlake. Namestnika: 11. Matija Pelko, učitelj, Toplice; 12. Gospodična Dora Dereani, učiteljica, Sv. Gora.

XXV. Okrajno učiteljsko društvo za ormoški okraj. 87. Josip Rajšp, nadučitelj, Ormož; 88. Anton Kosi, učitelj, Središče; 89. Anton Porekar, nadučitelj, Hum. Namestnik: 13. Adolf Rosina, učitelj, Ormož.

XXVI. Ljutomerski učiteljski zbor. 90. Fran Schneider, nadučitelj, Cezanjevci; 91. Karel Mavrič, učitelj, Ljutomer; 92. Alojzij Rajh, učitelj, Sv. Duh-Stara gora; 93. Gospodična Alojzija Gorjak, učiteljica, Ščavniška dolina.

XXVII. Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo. 94. Martin Matko, šolski voditelj, Toplice.

XXVIII. Kozjansko učiteljsko društvo. 95. Val. Pulko, nadučitelj, Dobje; 96. Miloš Germovšek, nadučitelj, Pilštanj.

XXIX. Tolminsko učiteljsko društvo. 97. Josip Prijatelj, nadučitelj, Grahovo; 98. Fran Kašca, nadučitelj, Tolmin.

XXX. Učit. društvo za radovljški okraj. 99. And. Grčar, nadučitelj, Radovljica; 100. Ivan Šega, učitelj, Radovljica; 101. Mihael Salberger, učitelj, Jesenice.

3 društva še niso prijavila delegatov.

Na mnogobrojno in veselo snidenje v Šoštanju!

Vodstvo »Zaveze«.

Odbor „Dežel. slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ je imel dne 29. aprila t. l. svojo drugo sejo. Gosp. predsednik Juraj Režek pozdravi v polnem številu zbrane odbornike ter se spominja s toplimi besedami umrlega tovariša Josipa Travnja, ki se je spomnil v svoji oporoki tudi našega društva; zato naj mu bo blag spomin! V znak sožalja so odborniki vstali. — Zaradi pri občenem zborovanju sprejetega predloga, da naj se na deški šoli v Novem mestu nastavijo izprašani učitelji, se sklene takoj pozvedovati pri veščakih, kake korake je storiti in potem vložiti prošnjo na dež. zbor, kadar bo zboroval. — Prošnja, da bi se učiteljstvo brezplačno zdravilo v deželni bolnici, kar je že uvedeno v drugih kronovinah, se bo takoj vložila, ko bo poročevalec doposlal obljubljene date. — Delegatom k »Zavezinemu« zborovanju v Šoštanju so bili izvoljeni tovariši: Bernot Ivan, Furlan Jakob, Likar Janko in Režek Juraj. — Namesto venca tovarišu Travnju se sklene dati 20 K za konvikt. — O novem šolskem učnem redu, kolikor se tiče nam škodljivih določb, bo poročal tov. Janko Likar pri »Ljubljanskem učiteljskem društvu« in potem tudi pri »Zavezinem« zborovanju. Zaradi te točke naj ima odbor še eno sejo pred »Zavezinim« zborovanjem. Neki odbornik